

ZARARIN BİRLİĞİ İLKESİ VE SONUÇLARI

ONE-SATISFACTION RULE AND ITS CONCLUSIONS

İbrahim GÜL*

Özet: Türk tazminat hukukunda maddi zarar ayrımlarından birisi, gerçekleşmiş ve gelecekteki (müstakbel) zarar ayrımıdır. Bu ayrıma göre tazminatın hesaplanmasında esas alınan tarihe kadar meydana gelen zarar, gerçekleşmiş zarar, hesaplanma anında gerçekleşmeyen ancak daha sonra gerçekleşen zarar, gelecekteki zarardır. Gerçekleşen ve gelecekteki zararların tazmininde zararın birliği ilkesi uygulanabilir. Zararın birliği ilkesine göre aynı fiilin yol açtığı gerçekleşen ve gelecekteki zararlar bir bütün olarak ele alınır, tek dava sebebi yaratır ve zarar periyodik olarak arttıkça, her periyod için ayrı tazminat verilmez. Bu ilke, zarar meydana geldiği anda öngörülebilir olan ve gelecekte gerçekleşmesi kesin gözüyle bakılan zararlar bakımından geçerlidir. Diğer yandan zararın oluşmasında ilave bir fiilin söz konusu olması halinde bu ek fiilin etkisi ile oluşan zararlar; yani muhtemel zararlar için zararın birliği ilkesi uygulanmaz. Buna ilaveten zararın birliği ilkesinin uygulanmaması gelecekteki zararın önlenmesini teşvik edici ise zararın birliği ilkesinden vazgeçilebilir. Zararın birliği ilkesinin sonucu, gelecekteki zararlar için ayrı bir dava sebebinin olmaması ve gelecekteki zararların şimdiden tazmin edilmesi nedeniyle gelecekteki zarar tutarının tazminat hesaplama tarihine göre iskonto edilme zorunluluğudur. İşbu makale ile zararın birliği ilkesi ve sonuçları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tazminat, Zararın Birliği İlkesi, Gelecekteki Zarar, Telif İlkesi, Iskonto

Abstract: One of the distinctions in Turkish law regarding damages is made between past and future loss. According to this distinction, future loss occurs in the aftermath of the time of calculation of damages while the past loss is occurred until the time of calculation of damages. The one-satisfaction rule can apply to the calculation of damages for the past loss and the future loss. According to the one-satisfaction rule, the past loss and future loss caused by the same action are treated as a whole, lead to legal action based on single cause of action, and damages is not awarded for each period as the damage increases periodically. This principle applies to damages that are foreseeable or strictly foreseen to occur in the future when the damage has occurred. On the other hand, if

* Dr., av.dr.gul@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0271-5048

there is an additional action in the occurrence of the future loss, this principle does not apply to the damages caused by the effect of this additional action. In addition, if the application of this principle will not encourage the prevention of the future damage, it may be not be applied for this kind of loss. The consequence of this principle is the need to discount the future loss on the date of calculation of damages and single cause of action for it. This article discusses the one-satisfaction rule and its conclusions.

Keywords: Damages, One-Satisfaction Rule, Future Loss, Compensatory Function, Discount of Future Loss.

GİRİŐ

Türk tazminat hukukunda zarar ayrımlarından birisi, gerçekleşmiş ve gelecekteki (müstakbel) zarar ayrıımıdır.¹ Bu ayrıma göre tazminatın hesaplanmasına esas alınan tarihe kadar² meydana gelen zarar

¹ Fikret Eren, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 22.Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2017, s.752, s.560; O. Gökhan Antalya, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, Legal Yayınevi, İstanbul 2017, s.105; Kemal Oğuzman/M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, 13.Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, s.44. Türk tazminat hukukunda diğer zarar ayrıımları şöyledir: Fiili zarar-Mahrum kalınan kâr-Normatif (hükümü) zarar; Doğrudan zarar-Dolaylı zarar-Yansıma zarar; Mevcut zarar-Müstakbel (gelecekteki zarar)-Muhtemel zarar; Kişiyeye verilen zarar- Şeyeye verilen zarar-Salt malvarlığı zararı; Somut zarar-Soyut zarar; Menfi zarar-müspet zarar. Ayrıntılı bilgi için bkz. Oğuzman/Öz, C.2, s.41 vd; Eren, s.550 vd; Antalya, C.2, s.83 vd; Erdem Büyüksağış, Maddi Zarar Kavramı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s.53 vd; Hatemi/Gökayla, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015, s.130 vd; Haluk N. Nomer, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15.Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2017, s.164; Aydın Aybay, Borçlar Hukuku Dersleri, 14.Bası, Filiz Kitapevi, İstanbul 2016, s.90; Sefa Reisoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 25.Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s.171; Kumru Kılıçoğlu, Yansıma Yoluyla Zarar, Turhan Kitapevi, Ankara 2012, s.6 vd; Seda İrem akırca, Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Zararı (Bir Kazanç Kaybı Zararı Türü), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s.24 vd; Pınar ağlayan Aksoy, Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları erevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s.10 vd; Mehmet Ayan, Borçlar Hukuku (Genel Hükümler), 10. Baskı, Mimoza Yayınevi, Konya 2015, s.256 vd; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Alttop, Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7.Bası, İstanbul 1993, s.559 vd; Şaban Kayıhan, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 5.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016, s.216 vd; Ali Naim İnan/Özge Yücel, İnan Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014, s.400 vd; Aydın Zevkiler/Şeref Ertaş/Ayşe Havutçu/Murat Aydoğdu/Emre Cumalioğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri, 2.Bası, Barış Yayınları, İzmir 2013, s.216 vd; Hasan Karakılıç, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Notları, On iki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s.121.

² Eren, "Hâkim, karar sırasında ilke olarak yalnız gerçekleşen zararı belirleyerek, bunun tazminine karar verir;" ifadesi ile karar tarihini gerçekleşen zararın hesaplanmasında dikkate alınacak tarih olarak kabul etmektedir; Eren, s.752. Büyüksağış de hüküm tarihine kadar gerçekleşmemiş olan zararı gelecek zarar olarak değerlendirmektedir; Büyüksağış, s.89. Mahkemelerin tazminatı bilirkişiyoluyla

gerçekleşmiş zarar, hesaplanma esas alınan tarihte gerçekleşmeyen ancak daha sonra gerçekleşen zarar ise gelecekteki zarar olarak nitelendirilir.³

Elde edilebilecek bir kazançtan yoksun kalmayı ifade eden gelir yoksunluğu, gelecekteki zarar şeklinde de gerçekleşebilir.⁴ Çünkü gelir yoksunluğu, zarar hesabına esas alındığı tarihte gerçekleşmemiş olabilir. Örneğin kaza sonucu kolu kesilen kişinin gelir getirme kapasitesinin azalması veya ekonomik geleceğinin sarsılması yüzünden uğrayacağı zarar, ölen bir kişinin desteğinden yoksun kalanların uğrayacakları zararlar, zarar hesabına esas alındığı tarihten sonra ise gelecekteki zarardır. Aynı şekilde hasara uğrayan bir taksi sahibinin tamir süresinde hizmet sunamaması nedeniyle elde edemediği gelirin tazminatın hesabına esas alınan tarihten sonra oluşan kısmı, gelecekteki zarardır.⁵

Gerçekleşmiş zararda, zararın varlığı konusunda bir şüphe genelde yoktur. Diğer bir anlatımla gerçekleşmiş zararların kesin olarak hesaplanması mümkün olduğundan zararın hesaplanması ve tazmini, tazminatın telafi işlevine uygun şekilde gerçekleşir.

Buna karşın gelecekteki zararda, zararın varlığı konusunda az da olsa şüphe vardır. Diğer bir anlatımla gelecekteki zararın gerçekleşmesi olası olduğundan kesin olarak bilinemez. Bu çerçevede gelecekteki zararların tazmini, iki farklı yaklaşımla ele alınabilir. Birinci yaklaşım, gelecekteki zararın fiilen gerçekleşmesinin beklenmesidir. Diğer bir

hesaplaması gözetildiğinde gelecek zararın hüküm anına göre belirlenmesi pratik görünmemektedir.

³ Oğuzman/Öz, C.2, s.44. Antalya'ya göre gelecek zarar, zararın belirlendiği ana göre belirlenir; Antalya, C.2, s.105. Aynı görüşte bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21.Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2017, s.525; Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8.Bası, Dora Yayınevi, Bursa 2016, s.118. Büyüksağış'e göre faili, kapsam ve miktarı aynı anda ve açıklıkla hüküm tarihine kadar öğrenilmiş olan zarar, mevcut zarardır ve bu zarardan bahsedebilmek için zararın belirlenmesine ilişkin unsurların varsayımsal nitelikte olmaması gerekir; bkz. Büyüksağış, s.88.

⁴ Bünyamin Gürpınar/Murat Oruç, "Haksız Rekabette Maddi Tazminatın Hesaplanmasında Yeni Yaklaşımlar", Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu, 28-29 Mayıs 2009, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, s.61-95, s.67; <http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/sorumluluk-ve-tazminat-hukuku-sempozyumu-17418?siteUri=hukuk> (erişim tarihi: 31.03.2018); Engin Erdil, Haksız Rekabet Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s.362.

⁵ Başka örnekler için bkz. Eren, s.752, s.551.

deyişle malvarlığında eksilmenin gerçekleşeceği veya artışın engelleneyeceği tarih veya dönem geldiğinde, o zaman gelecekteki zarar tazmin edilmelidir. Bu durumda gerek mağdur ve gerekse zarar veren, zararın miktarı konusunda herhangi bir şüpheye düşmezler. Ayrıca zararın tazmini de tazminat hukukunun temel işlevi olan telafi işlevine uygun olarak gerçekleşir.

İkinci yaklaşım, gelecekteki zarar fiilen gerçekleşmeden önce, gerçekleşen zararın hesaplanması anında gelecekteki zarar miktarını muhtemelen hesaplamaktır.⁶ Bu yaklaşımda mağduriyete neden olan eylemden doğan zararların tümü, birbirinden bağımsız, ayrı ayrı zararların toplamı olarak değil, bir birlik olarak ele alınır. Gerçekleşen zarar ile gelecekteki zararların tek seferde birlikte hesaplanması, öğretide “tazminatın teklifi”⁷, “zararın birliği”⁸ veya “zararın bütünlüğü”⁹ ilkesi olarak adlandırılmaktadır.¹⁰

Türk, Alman ve İsviçre hukuklarında zararın birliği ilkesinin yasal bir dayanağı olmamakla birlikte öğretide ve içtihatlarda genel kabul görmektedir. Ancak Alman hukukunda zararın birliği ilkesinin BGB'nin kabulünden önce Prusya Mahkemesi'nin verdiği bir karara¹¹

⁶ Matthias Leemann, Die Rente als Art des Schadenersatzes im Haftpflichtrecht, Dissertation, Schulthess, Zürich 2002, s.21.

⁷ İbrahim Gül, ABD ve Türk Hukukunda Medeni Ceza, Ankara 2015, s.121.

⁸ İsmet Sungurbey, Medeni Hukuk Sorunları, C.1, İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 1884; Hukuk Fakültesi Yayınları No. 419, İstanbul 1973, s.98 vd; Ö. Faruk Karacabey, “Haksız Fiillerde Zamaşımı (BK. m.60)”, *Yargıtay Dergisi*, Ankara 1978, C.4, Sa.4, 477-502, s.498; Temel Doğan, “Haksız Fiillerde Zamaşımı Süreleri ve Bu Sürelerin Başlangıcı (BK. m. 60)”, *Yargıtay Dergisi*, Ankara 1992, C.18, Sa.1-2, 188-219, s.200 vd; Fatma Burcu Savaş, “Haksız Fiil Tazminatının Tabi Olduğu Zamaşımı Süresinin İşlemeye Başlama Anı”, *TBB Dergisi*, Ankara 2008, Sa.74, 121-148, s.132 vd. “...”Zararın birliği prensibi” olarak tanımlanan ve Alman ve İsviçre uygulamasında da yerleşmiş bir içtihat olarak benimsenen bu temel prensibe göre; haksız fiilden doğan zararların tümü, birbirinden bağımsız ayrı ayrı zararlar toplamı olarak değil de bir birlik olarak ele alınır...”; *Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 22.01.1981 tarihli, E. 1980/12753, K. 1981/415 sayılı kararı*; bkz. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Ankara 1982, C.8, Sa.1, s.32.

⁹ Çelik Ahmet Çelik, “Trafik Kazalarında Sorumluluk ve Zamaşımı”, III, 4, <http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/trafik-kazalarinda-sorumluluk-ve-zamanasimi.htm> (erişim tarihi: 31.03.2018)

¹⁰ Zararın birliği teriminin, zararın bir birlik olarak ele alındığını ifade etmesi ve öğretide ağırlıklı bu terimin tercih edilmesi nedeniyle, bu makalede bu terimi kullanmayı daha uygun bulmaktayım.

¹¹ OTrE 13,19. Karar için bkz. Alexander Panier, Grundsatz der Schadenseinheit, Peter Lang, Frankfurt 2009, s.5. Ayrıca bkz. Frank Peters, “Die Kenntnis vom Schaden als Verjährungsvoraussetzung bei § 852 I BGB”, *JuristenZeitung (JZ)*, Tübingen

dayandırılmakta iken 01.01.2002’de yürürlüğe giren BGB reformuyla zararın birliği ilkesinin yasal bir dayanak kazandığı ifade edilmektedir.¹² Ancak zararın birliğinin kabulüne ilişkin BGB’de açık bir hüküm halen bulunmamaktadır. ABD hukukunda ise “equity”in bir uygulaması (the equitable principle)¹³ olarak, mağdurun müşterek sorumlulardan birinden zararını tazmin etmesinden sonra diğerlerinden de zararını tazmin etmesine engel olmak amacıyla gelişen zararın birliği ilkesinin, belirleyebildiğimiz kadarıyla genel bir yasal¹⁴ dayanağı bulunmamaktadır.¹⁵

gen 1983, Sayı:4, s.121-125, s.122.

¹² MüKoBGB/Helmut Grothe, Münchener Kommentar zum BGB, 7. Bası, Münih 2015, BGB § 199 Rn. 9; BGH Urteil v. 8.11.2016, NZG 2017, s.753, s.756.

¹³ Benton T. Wheatley/Tracy McCreight, “Joint and Several Contractual Liability and Settlement Credits: A Look At The “One Satisfaction Rule” In Texas”, s.1-39, s.2; bkz. https://www.munsch.com/portalresource/lookup/wosid/cp-base-43304/overrideFile.name=/wheatley_2017_01-27_one_satisfaction_paper.pdf (erişim tarihi: 31.03.2018); Uthe Tech. Corp. v. Aetrium, Inc. 808 F.3d 755 (2015) (9th Circuit), s.760; bkz. <https://www.leagle.com/decision/infco20151211104> (erişim tarihi: 31.03.2018). Ayrıca bkz. Zenith Radio Corp. v. Hazeltine Research, Inc., 401 U.S. 321 (1971); Aro Mfg. Co. v. Convertible Top Co., 377 U.S. 476, 377 U.S. 501 (1964); McKenna v. Austin, 77 U.S.App.D.C. 228, 134 F.2d 659 (1943); Vine Street, LLC v. Keeling ex rel. Estate of Keeling, 460 F. Supp.2d 728; Tompkins v. Cyr, 202 F.3d 770, 53 Fed. R. Evid. Serv. 1424, 46 Fed. R. Serv. 3d 319 (5th Cir. 2000); 17 U.S. Code § 504; Restatement, Torts § 885(3) (1939).

¹⁴ Bununla birlikte ABD Telif Yasası’nın [Copyright Act, 17 U.S.C. § 504(c)(1)] tek tazmin ilkesini benimsediği değerlendirilmektedir; bkz. Dan Booth, “The One Satisfaction Rule: A New Approach to Curbing Copyright Trolls”, Landslide (ABA Publication), Chicago 2015, C.7, Sa.3, s.22-28, s.26.

¹⁵ ABD hukukunda zararın birliği ilkesi genellikle “one satisfaction rule” olarak ifade edilmekle birlikte, “single recovery rule” veya “lump sum award” olarak da ifade edilmektedir. ABD hukukunda zararın birliği ilkesi için bkz. Kenneth S. Abraham, The Forms and Functions of Tort Law, 5.Bası, Foundation Press, New York 2017, s.242; Edward J. Kionka, Torts in a Nutshell, 3.Bası, West Group, ABD 1999, s.346; Dan B. Dobbs, Law of Remedies, 2.Bası, West Publishing Co., ABD 1993, s.3, s.647; James M. Fischer, Understanding Remedies, Matthew Bender & Co, ABD 1999, s.51. “One-satisfaction rule: the principle that a plaintiff is entitled to only one recovery for a particular harm, and the plaintiff must elect a single remedy if the jury has awarded more than one.”; Black’s Law Dictionary, 8th Edition, s.1122. “Double recovery for the same items amounts to overcompensation and is prohibited. Plaintiff may plead and prove multiple causes of action, though he or she may obtain only one recovery for his or her injury. In other words, regardless of the nature and number of legal theories advanced by plaintiff, plaintiff may not receive more than a single recovery for each distinct item of compensable damage supported by the evidence.”; bkz. Corpus Juris Secundum Damages, § 22. Ayrıca bkz. F.D.I.C. v. First Heights Bank, FSB, 229 F.3d 528, 2000 FED App. 364P (6th Cir. 2000); Szalla v. Locke, 421 Mass. 448, 657 N.E.2d 1267 (1995); Waite Hill Services, Inc. v. World Class Metal Works, Inc., 959 S.W.2d 182 (Tex. 1998); Dowd & Dowd,

Öğretide ve yargısal içtihatlarla kabul edilen zararın birliği ilkesi üzerine Alman hukukunda kapsamlı araştırmalar¹⁶ bulunmakla birlikte Türk¹⁷ ve İsviçre hukukunda¹⁸ konu üzerine yeterli araştırmanın olduğunu söylemek güçtür. Bu nedenle zararın birliği ilkesinin açıklığa kavuşturulması önemlidir.

İşbu makale ile zararın birliği ilkesi, ilkenin istisnaları ve sonuçları ele alınmaktadır. Bu çerçevede zararın birliği ilkesinin sonuçlarından olan gelecekteki zarar tutarının peşin sermaye değerinin bulunma zorunluluğunun nedenleri de açıklanacaktır. Diğer yandan işbu makalede zararın birliği maddi zararlar bakımından ele alınacak olup, manevi tazminat bakımından zarar birliği ilkesi ele alınmayacaktır.

I- ZARARIN BİRLİĞİ İLKESİ

Genel kabul gören zararın birliği ilkesine göre aynı fiilden doğan zararların tümü, birbirinden bağımsız ayrı ayrı zararların toplamı olarak değil, bir birlik olarak ele alınır.¹⁹ Diğer bir deyişle tazminat hesabının zararın birliği ilkesine göre yapılması halinde zarar periyodik olarak arttıkça, her periyod için ayrı tazminat hesaplanmaz; tek fiilden doğan zararların tamamı için tek tazminat verilebilir ve talep edilebilir.

Ltd. v. Gleason, 181 Ill. 2d 460, 230 Ill. Dec. 229, 693 N.E.2d 358 (1998).

¹⁶ Alman hukukunda "schadenseinheit" anlamına gelen zararın birliği ilkesi için bkz. Panier, s.1 vd; MüKoBGB/Grothe, BGB § 199 Rn. 9-12; Peters, s.122 vd; Reinhard Zimmermann/Jens Kleinschmidt, "Verjährung: Grundgedanken und Besonderheiten bei Ansprüchen auf Schadensersatz", Tradition mit Weitsicht Festschrift für Eugen Bucher zum 80. Geburtstag, Stämpfli Verlag, Berne 2009, s. 861-888, s.877 vd. Zararın birliğine ilişkin bazı Alman mahkeme kararları şöyledir: RGZ 83, 354; BGHZ 6, 195; BGHZ 73, 363; BGHZ 100, 228; BGH 16.11.1999, NJW 2000, 861; BGH 3.6.1997, NJW 1997, 2448; BGH 27.11.1990, NJW 1991, 973; BGH 30.1.1973, NJW 1973; BGH 15. 11. 2012, NJW-RR 2013, 113; BGH 8.11.2016, NZG 2017, 753.

¹⁷ Türk hukukunda zamaşımı başlangıcı bakımından zararın birliği ilkesine değinen sınırlı sayıda makale bulunmaktadır. Bkz. Sungurbey, s.98 vd; Karacabey, s.498; Doğançün, s.200 vd; Savaş, s.132 vd.

¹⁸ Philippe Seiler, Die Verjährung von Schadenersatzforderungen aus Positiver Vertragsverletzung, Dissertation, St. Gallen 2011, s.40.

¹⁹ Sungurbey, s.98 vd; Karacabey, s.498; Doğançün, s.200 vd; Savaş, s.132 vd. "...Zararın birliği prensibi" olarak tanımlanan ve Alman ve İsviçre uygulamasında da yerleşmiş bir içtihat olarak benimsenen bu temel prensibe göre; haksız fiilden doğan zararların tümü, birbirinden bağımsız ayrı ayrı zararlar toplamı olarak değil de bir birlik olarak ele alınır..."; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 22.01.1981 tarihli, E. 1980/12753, K. 1981/415 sayılı kararı; bkz. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Ankara 1982, C.8, Sa.1, s.32.

Zararın birliği ilkesi, ilerde oluşacağı kesin gözüyle bakılan gelecekteki zararlar bakımından geçerlidir. Diğer bir anlatımla zarar görenin zararın varlığını öğrendiği anda ilerde doğabileceğini öngöremediği zararlar, zararın birliği ilkesine tabi değildir.²⁰ Örneğin tazminatın hesaplanmasında esas alınan tarihten sonra maluliyet oranının artması halinde, maluliyetin artmasıyla oluşan zararlar ayrı bir dava ile tazmin edilebilir.²¹ Çünkü zararın oluştuğu tarihte mağdurun bu maluliyet artışını öngörebilmesi beklenemez. Aynı şekilde haksız fiil nedeniyle mağdurun kanser gibi bir hastalığa tutulma riski doğmuşsa, mağdurun gelecekte kansere maruz kalma riski konusundaki haklı endişesinden kaynaklanan zararını mağdur, bugünden dava edemez. Çünkü oluşmamış gelecekteki zararlar için sorumluluğun doğumu, zararın gerçekten oluşmasının kesinliğine bağlıdır. Bununla birlikte mağdur,

²⁰ Doğangün, s.202; Karacabey, s.498. "...Ancak zamanaşımı yönünden zararın tekliği ve bölünmezliği (bütünlüğü) esas alınarak tespit ve kabul edilen bu kuralın bazı özel durumlarda uygulanması mümkün değildir; mesela, zarar görenin zararın varlığını öğrendiği anda ileride doğabileceğini öngöremediği zararlar sonradan ortaya çıkarsa, bu zararların tazmini için zamanaşımı, bunları öğrendiği gündün işlemeye başlar..."; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 22.01.1981 tarihli, E. 1980/12753, K. 1981/415 sayılı kararı; bkz. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Ankara 1982, C.8, Sa.1, s.32. Öngörülebilir gelecekteki zarar kavramı, zamanaşımı işlemesi için devam eden eylemlerde zararın öğrenilmesi ile benzerlik için bkz. Antalya, C.2, s.505; H. Murat Develioğlu, "Haksız Fiilden Doğan Tazminat Taleplerinin Tabi Olduğu Bir Yıllık Zamanaşımı Süresinin Başlangıç Anı", Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C.2, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2010, s.787-821, s.815; Serdar Nart, "Haksız Fiillerde Zamanaşımına İlişkin Hükümün Değerlendirilmesi (TBK. md.72)", 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011), *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı*, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul 2012, s.215-237, s.221; Mehmet Erdem, *Özel Hukukta Zamanaşımı*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2012, s.179-180; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s.719. On yıllık mutlak zamanaşımının zararın oluşmasıyla değil, haksız fiilin işlenmesi ile başlayacağına ilişkin tartışmalar için bkz. Ayşe Havutçu, "Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İzmir 2010, C.12, Özel Sayı, s.579-605, s.579 vd. Veysel Başpınar/Mehmet Altunkaya, "Depremden Doğan Zararların Tazmininde Zamanaşımının Başlaması ve Süresi", *AÜHF Dergisi*, Ankara 2008, C.57, Sa.1, s.95-131, 95 vd. Ayrıca bkz. Heinrich Honsell/Bernhard Isenring/Martin A. Kessler, *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, Schulthess Verlag, Zürich 2013, s.143; BGE 93 II 498; BGE 114 II 253.

²¹ Bkz. Y. 4.HD.04.10.2001 T. 2001/7309 E. 2001/9031 K.; bu karar ve diğer kararlar için bkz. Çelik Ahmet Çelik, "Sürekli İş Göremezlik Oranında Her Artış Yeni Bir Olgu, Yeni Bir Dava Konusudur"; bkz. https://www.tazminathukuku.com/dosyalar/530_maluliyet-artisinin-yeni-dava-konusu-olmasi.pdf (erişim tarihi: 31.03.2018)

tıbbi takip maliyetlerinin tazminini isteyebilir.²² Çünkü kanser hastalığına yakalanma riskinin izlenmesi tıbbi takibi gerektirir. Bu çerçevede zararın birliği ilkesi, kanser hastalığına yakalanılması halinde bundan doğan zararın ayrı olarak tazminine engel olmamalıdır.

Zarara neden olan olayın gelişimini devam ettiriyor olması halinde zararın oluşmaya devam ettiği²³ gözetilerek gelecekteki zararın, gelişen olayın sona ermesinden sonra hesaplama anına göre belirlenmesi gereklidir. Burada gelişen durum kavramının hem eylemin gelişimini hem de eylem sonucunun meydana gelmesini kapsadığı kabul edilmelidir.²⁴ Bu durumu gözetken kanun koyucu, bedensel zararın kapsamının karar verme sırasında tam olarak belirlenememesi halinde hâkimin kararın kesinleşmesinden başlayarak iki yıl içinde tazminat hükmünü değiştirme yetkisini saklı tutabilme imkânı vermiştir (TBK m.75).²⁵

²² Abraham, s.245.

²³ "Gelişme sona ermedikçe, zararın gerçekleşmiş olduğu kabul edilmez."; Büyüksağış, s.90.

²⁴ Ayrıca bkz. Büyüksağış, s.91. YHGK kararında gelişen durumu "...ortaya çıkan zarar, kendi özel yapısı içerisinde, sonradan değişme eğilimi gösteriyor, kısaca, zararı doğuran eylem veya işlemin doğurduğu sonuçlarda (zararın nitelik veya kapsamında) bir değişiklik ortaya çıkıyor ise, artık, "gelişen durum" ve dolayısıyla, gelişen bu durumun zararın nitelik ve kapsamı üzerinde ortaya çıkardığı değişiklikler (zarardaki değişme) söz konusu olacaktır. Böyle hallerde, zararın kapsamını belirleyecek husus, gelişmekte olan bir durumdur ve bu gelişme sona ermedikçe zarar henüz tamamen gerçekleşmiş olmayacaktır. Gelişen durum kavramı, doğan zararın kapsamının zarar görence tam olarak öğrenilmesinin herhangi bir nedenle geciktiği durumlara ilişkin olan, böylesi bir durumu ifade eden bir kavram değildir. Gelişen durum kavramı, salt zarar doğuran işlem ya da eylemin sonuçlarının gelişmesini ve bu nedenle zarar görenin bu konularda bilgi sahibi olabilmesinin zorunlu olarak bu gelişmenin tamamlanacağı ana kadar gecikmesini ifade eder..." şeklinde ifade etmiştir; YHGK 14.04.2004 T. 2004/4-200 E. 2004/227 K.; bkz. <https://emsal.yargitay.gov.tr/BilgiBankasiIstemciWeb/GelisimDokumanAraServlet> (erişim tarihi: 31.03.2018); bkz. Erdil, s.362. Aynı yönde diğer bir karar için bkz. YHGK 11.12.2002 T. 2002/13-1011 E. 2002/1047 K.; bkz. Tülay Aydın, "Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 12.12.2002 Tarihli Kararının İncelenmesi", İÜHF Mecmuası, İstanbul 2006, C.64, Sa.2, s.327-342, s.327 vd.; ayrıca bkz. http://www.hukuki.net/ictihat/Yargitay_Hukuk_Genel_Kurulu_2002_13_1011.php (erişim tarihi: 31.03.2018); Yargıtay, sezaryen ameliyatı sırasında AIDS virüslü kanın verilmesi sonucu AIDS hastalığına yakalanan davacının ve yeni doğan çocuğunun, devam eden bir zarara uğramadığına oy çokluğu ile karar vermiştir; bkz. Y. 4. HD 23.10.2001 T. 2001/7908 E. 2001/10071 K.; karar için bkz. Büyüksağış, s.90 dpnt.174.

²⁵ Ayrıca bkz. Eren, s.752, s.753; Kılıçoğlu A., s.547.

Gelecekteki zarar, zarar miktarının hesap anından sonra meydana geldiğinden gelecekteki zararın kesin olarak ispat edilmesi ve hesap edilmesi mümkün değildir.²⁶ Bu nedenle gelecekteki zararın, zararın birliği ilkesi tabii olabilmesi için zararın gerçekleşmesine kesin gözüyle bakılması yeterli olup, zarar miktarının kesin olarak hesaplanması gerekli değildir. Eren'e göre gelecekteki zarar henüz doğmadığı için karara esas olacak şekilde kesin olarak hesap edilmesi mümkün olmamakla birlikte, gelecekteki zararın yeter derecede kesinlikle hesap edilmesinin mümkün olması veya zarar görenin gerçekleşen zararın tazminine ilişkin kararda ileride doğacak (gelecek) zararına ilişkin hakkının hüküm fıkrasında saklı tutulması hallerinde gelecek zarar dava edilebilir.²⁷ Kanaatimce gelecekteki zararın öngörülebilmesi ve oluşmasının kesin gözüyle bakılması yeterli olup, ayrıca kesin olarak hesap edilmesi gerekli değildir.²⁸ Çünkü zarar fiilen gerçekleşmediğinden gelecekteki zarar miktarının muhtemelen hesaplanması bir zorunluluktur. Nitekim maluliyetin neden olduğu gelir yoksunluğu miktarının kesin olarak ispatlanmasının imkânsız olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.²⁹ Bunun için muhtemel bir hesap yapılarak gelir yoksunluğu miktarı hesaplanmaya çalışılır. Ayrıca hâkim TBK m. 50/f. 2 uyarınca tazminat miktarını takdir edebilir.³⁰

Diğer yandan gelecekteki zarar, muhtemel zarardan farklı olduğundan bu zararlar bakımından zararın birliği mevzu bahis olmaz.³¹ Nitekim eklenecek bir riskin gerçekleşmesi halinde doğması ihtimali

²⁶ Oğuzman/Öz, C.2, s.44.

²⁷ Eren, s.753. Fazlaya ilişkin hakların saklı tutulması gerektiği hakkında YİBBG'nın 30.11.1955 tarih 1955/14-20 sayılı kararı için bkz. R.G. 30.01.1956 T. 9220 sayılı. Ayrıca bkz. Halil Yılmaz, "İhtirazi Kayıt İradesinin Açıklanması (İhtirazi Kayıt İleri Sürme Hakkının Kullanılması)", *TBB Dergisi*, Ankara 2006, Sa.66, s. 307-329, s. 307 vd; Halil Yılmaz, "İş Hukukunda İhtirazi Kayıt/Kayıtsızlık Problemi", *Çimento İşveren Dergisi*, İstanbul 2009, C.23, Sa.4, s.4-19, s.4 vd; Erdem, s.296 vd. Yargıtay'ın görüşünü Borçlar Kanunu ve HUMK hükümlerine göre değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyim. BK ve HUMK yürürlükten kaldırıldığından HMK hükümlerinin, özellikle m. 109/3 hükmünün hakkın saklı tutulmasına gerek bırakmadığı kanaatindeyim.

²⁸ Aynı yönde bkz. Honsell/Isenring/Kessler, s.143. Ayrıca bkz. BGE 114 II 253; BGE 131 III 68.

²⁹ Büyüksağış, s.91; Erdil, s.362; N. Füsün Nomer Ertan, Haksız Rekabet Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s.421; Nomer, s.231.

³⁰ Oğuzman/Öz, C.2, s.44; Eren, s.560, Kılıçoğlu A., s.523; Nomer, s.231.

³¹ Ayrıca bkz. Karacabey, s.498; Mehmet Akif Tutumlu, Türk Borçlar Hukukunda Zamanasımı ve Uygulanması, 4.Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008, s.242.

bulunan zarar, muhtemel zarar olarak kabul edilir.³² Muhtemel zarar da risk gerçekleşmedikçe zararın tazmini söz konusu olmaz.³³

Zararın birliği ilkesinin taraflar bakımından avantajları olduğu gibi dezavantajları da vardır. Zararın birliği ilkesinin taraflar bakımından avantajlarından birisi, davaların ebediyen devam etmemesi ve bir yargılama sonucunda olayın hukuken kapanmasıdır.³⁴ Sorunun hukuken kapanmasının mağdur için yararı, verilen tazminatla zararını karşılayan veya yarasını iyileştiren mağdurun bu tazminatla yaşamını devam ettirmesidir. Zarar veren açısından sorunun hukuken kapanmasının yararı ise davanın sonuçlanmasıyla zarar verenin finansal açığının ortaya çıkması ve mağdura karşı sorumluluğunun getirdiği gelecekteki belirsizlik olmaksızın gelecek planını yapabilmesidir.

Zararın birliği ilkesinin dezavantajı ise zararın dönemsel olarak belirlenmesine göre gelecekteki zararların daha az doğruluğa sahip olması nedeniyle mağdurun zararının tam olarak tazmin edilemeye ihtimalidir.³⁵ Çünkü mağdurun gelecekteki zarar miktarı bugüne tahvil edilirken, tazminatı önceden alması nedeniyle elde edebileceği gelirler gözetilir. Bu ise mağdurun iyi bir yatırımcı olmasını; yani aldığı tazminatı iyi biçimde değerlendirmesini şart kılar. Mağdurun iyi bir yatırımcı olmaması halinde, mağdur gelecekteki zararın oluşacağı anda ihtiyaç duyacağı ve bugünden aldığı tazminat tutarı ile zararının tamamını karşılayamaz. Bu durumda tazminat hukukunun başlıca amacı olan zararın telafisi tam olarak gerçekleşmez.³⁶

Zararın birliği ilkesinin gelecekteki bazı zararlar bakımından uygulanmasından vazgeçilebilir. Nitekim tazminatın birliği ilkesinin uygulanmaması gelecekteki zararın önlenmesini teşvik edici ise zararın birliği ilkesinin uygulanmaması isabetli olabilir. Örneğin çimento fabrikasının çevresindeki tarlaların kirlenmesine neden olduğunu ve

³² Eren'e göre kesin zarar, belirli veya belirlenebilir bir zarardır ve kesin zararın karşısında muhtemel zarar bulunur; Eren, s.560.

³³ Antalya, C.2, s.105; Oğuzman/Öz, C.2, s.44; Eren, s.560.

³⁴ Abraham, s.242. Alman hukukunda federal mahkemeye göre zararın birliği ilkesi hukuki belirliliği ve kesinliği esas alır ("Der Grundsatz der Schadenseinheit beruht auf den Geboten der Rechtsklarheit und Rechtssicherheit."); BGH 8.11.2016, NZG 2017, 753, N.15, s.755. Ayrıca bkz. BGH, NJW 1997, 2448.

³⁵ Abraham, s.243.

³⁶ Abraham, s.244.

bugünkü teknolojinin fabrikayı kapatmaksızın çevreye verilen zararı giderme imkânı sunmadığını düşünelim. Eğer mağdurun bütün gelecekteki zararlarını kapsayan toplam bir tazminat almasına izin verilirse, zarar veren tazminatı zaten ödediğinden daha iyi bir teknoloji arayışına girmek istemeyebilir. Halbuki mahkeme, makul bir teşvik sağlamak için mağdurun oluşan zararlarını, zarar verenin zararı önleyinceye kadar her yıl tazmin etmesini veya dava etmesini kabul edebilir. Burada zararın birliği ilkesi uygulanmayarak zarar verenin zararı önleyici tedbirler alması teşvik edilir.³⁷ Çünkü zarar veren, yeni bir teknoloji geliştirerek ilerleyen zamanda yıl bazında ödeyeceği tazminattan kurtulabilir.

Diğer yandan zararın birliği ilkesi misli tazminatlar, ceza amacıyla verilen tazminatlar veya zararı aşan tazminatlar bakımından geçerli olmadığı söylenebilir. Çünkü bu tazminatların amacı, zararı telafi etmek değil, zararı aşan bir tazminat vermektir.³⁸

II- ZARARIN BİRLİĞİ İLKESİNİN SONUÇLARI

Zararın birliği ilkesinin sonuçları, gelecekteki zararların şimdiden tazmini nedeniyle gelecekteki zarar miktarının hesap anına ıskonto edilmesi, zamanaşımı süresinin bütün zararlar bakımından aynı anda başlaması ve birden fazla dava sebebine izin verilmemesi olarak üç başlıkta toplanabilir.

Zararın birliği ilkesinin bir sonucu, gelecekteki zararın şimdiden tazmini nedeniyle gelecekteki zarar miktarının hesap anına ıskonto etme zorunluluğudur.³⁹ Bu zorunluluk, tazminatın telafi işlevinin bir gereğidir. Gerçekten mağdurun gelecekteki zararları için şimdiden aldığı tazminat tutarı, gelecekteki zarar tutarına eşit olursa mağdur, önceden aldığı tazminatın getirisi kadar daha fazla tazminat almış olur. Diğer bir deyişle mağdur, zararın oluşacağı zaman gelmeden önce aldığı tazminatı yatırımla değerlendirerek bir getiri elde ede-

³⁷ Dobbs, s.213.

³⁸ Detaylı bilgi için bkz. Gül, s.198 vd.

³⁹ Dobbs, s.219, s.792. Gelecek zarar tutarının peşin sermaye değerinin %10 oranında ıskonto edilmesine ilişkin Yargıtay'ın uygulamasının eleştirisi için bkz. Ahmet İyimaya, "Tazminatın Çokluğu Sorunu (Yahut Normatif Tazminattan Keyfi Tazminata Doğru)", *TBB Dergisi*, Ankara 1990, Sa.2, s.180-211, s.202.

bilir ve elde ettiği bu getiri kadar zarar miktarını aşan fazladan bir tazminat alır. Bu fazladan alınan tutar, tazminatın esas işlevi olan telafi işlevine aykırıdır. Bu aykırılığın önüne geçilebilmesi için peşinen alınan tazminat tutarı ile peşin alınan bu tutarla elde edilecek getiri toplamının, zararın oluşacağı zamandaki zarar tutarına eşit olması gereklidir. Bu eşitliği sağlamak için önceden ödenen tazminat miktarının, bu ödenen tazminat ile ilerde elde edilecek net getiri kadar daha az olması gereklidir. Diğer bir anlatımla gelecekteki zarar miktarının tazminat hesabının yapıldığı tarihteki peşin sermaye değerinin bulunması gereklidir.⁴⁰

Bu çerçevede gelecekteki zararın tazmin edileceği tarihteki peşin sermaye değerinin bulunması iki aşamayı gerektirir. Birinci olarak hâkim tazminatın hesaplandığı tarihten sonraki her gelecek yıl için mağdurun uğrayacağı zarar miktarını belirler. Bunun yapmanın bir yöntemi, gelecekte enflasyonun olmayacağını farz etmektir. Diğer yöntem ise gelecekteki enflasyonun mağdurun uğrayacağı zararı veya yapacağı harcamaları nasıl etkileyeceğini tahmin etmek ve sonra enflasyonu mağdurun gelecekteki zararlarının bugünkü parasal değerini öngörmede kullanmaktır.⁴¹ Her iki yöntem de ikinci bir adımı gerektirir. Bu ikinci adım, önceden hesaplanan tazminatın bugünkü değerine indirgemedir; yani peşin sermaye değerini bulmaktır. İndirgeme (ıskonto etme), esas olarak sıradan birinin elde edebileceği enflasyondan arındırılmış net faiz getirisiyle yapılır.⁴² Sözelimi enflasyonun %20 olduğu yerde bankaların % 24 faiz vermesi halinde indirgenme, % 4 net getiri oranı üzerinden yapılır. Bu indirgenme, karmaşık gibi görünse de istatistik tablolarının kullanılması yoluyla üstesinden kolayca gelinebilecek bir matematik hesabıdır.⁴³ Ayrıca uzun vadeli devlet tahvili getirileri, net getiri oranlarının belirlenmesi için elverişli bir araçtır.

Zararın birliği ilkesinin zamanaşımı bakımından sonucu, gelecek zararlar bakımından zamanaşımının geçmiş zararlarla aynı tarihte

⁴⁰ Dobbs, s.260.

⁴¹ Abraham, s.243; Dobbs, s.219, s.260.

⁴² Dobbs, s.260.

⁴³ Abraham, s.244.

başlamasıdır.⁴⁴ Bu bakış açısı Türk⁴⁵, İsviçre⁴⁶ ve Alman hukukuna⁴⁷ hâkimdir. Yargıtay'a göre de zararın birliği ilkesi gereğince aynı eylemden doğan zararlar bir birlik olarak ele alınır; bundan dolayı zarar gören genel olarak zararın varlığını öğrendiği anda, ileride doğacağı öngörülebilir başkaca zararlı sonuçları da öğrenmiş sayılır ve bir birlik olarak düşünülen zararın tümü için zamanaşımı da bu anda işleme başlar.⁴⁸

Zararın birliği ilkesinin diğer bir sonucu, gelecekteki zararlar için ayrı bir dava sebebinin olmamasıdır.⁴⁹ Diğer bir anlatımla zararın birliği ilkesine göre gerçekleşen ve gelecekteki bütün zararlar için tek dava sebebi vardır. Nitekim ABD hukukunda ise zararın birliği, dava sebebinin bölünmezliği kapsamında ele alınmaktadır.⁵⁰ Gelecekteki zararlar için ayrı bir dava sebebinin olmaması, usul hukukunda tek dava sebebi (kısmi dava yasağı) olarak da ifade edilebilir. Tek dava sebebinin amacı, tek bir dava açmak yeterli iken başka dava açılmasını ve dava etme yetkisinin kötüye kullanılmasını engellemektedir.⁵¹ Böylece za-

⁴⁴ Sungurbey, s.100; Doğan, s.200; Savaş, s.132; Karacabey, s.498. Ayrıca bkz. Tutumlu, s.242; Antalya, C.2, s.505; Oğuzman/Öz, C.2, s.74; Eren, s.856; Develioğlu, s.814; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nin 22.01.1981 tarihli, E. 1980/12753, K. 1981/415 sayılı kararı; bkz. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Ankara 1982, C.8, Sa.1, s.32.

⁴⁵ Oğuzman/Öz, C.2, s.74; Eren, s.856; Antalya, C.2, s.504 vd; Ergin Akçay, *Türk Borçlar Kanunu'na Göre Zamanaşımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009, s.66; Erdem, s.180-181; Develioğlu, s.814.

⁴⁶ Seiler, s.40; Honsell/Isenring/Kessler, § 12, N.3, s.143; BK/Roland Brehm, *Berner Kommentar, Obligationenrecht*, 4. Bası, Stämpfli Verlag, Berne 2013, OR 60, N.28, s.951; BSK/Robert K. Däppen, *Basler Kommentar, Obligationenrecht* 1, 3. Bası, Helbing Lichtenhahn, Basel 2003, OR 60, N.7, s.422; Alfred Koller, OR AT, *Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Stämpfli Verlag, Berne 2009, §71, N.45, s.1155; Zimmermann/Kleinschmidt, s.883 vd; Schwenzler, s.505. Farklı bakış açısı için bkz. Leemann, s.19. İsviçre Federal Mahkemesi kararları için bkz. BGE 92 II 1; BGE 89 II 402; BGE 74 II 37; BGE 96 II 41; BGE 81 II 448. Kararlar için bkz. <https://www.bger.ch/index/jurisdiction.htm>

⁴⁷ Zimmermann/Kleinschmidt, s.877 vd; MüKoBGB/Grothe, BGB § 199 Rn. 9-12; Peters, s.122 vd; Panier, s.1 vd.

⁴⁸ Y. 4. HD T. 22.1.1981 E. 1980/12753 K. 1981/415 T. 22.1.1981; bkz. *Yargıtay Kararları Dergisi*, Ankara 1982, C.8, Sa.1, s.32.

⁴⁹ Abraham, s.242.

⁵⁰ *Corpus Juris Secundum Damages*, § 22; Abraham, s.242. Ayrıca bkz. Carter v. Hinkle, 189 Va. 1, 52 S.E.2d 135 (1949); Gary Steel Corp. v. Kitchin, 197 Va. 471, 90 S.E.2d 120 (1955).

⁵¹ Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 109. maddesinin ikinci fıkrası, kısmi dava yasağını sınırlı ve yetersiz biçimde düzenlemiştir. Buna göre; "Talep konusunun miktarı, taraflar arasında tartışmasız veya açıkça belirli ise kısmi dava açılmaz."

rarın birliği yoluyla yargısal kaynaklar korunur, uyumsuz kararların verilmesi engellenir ve karara olan güven desteklenir.

III- SONUÇ

Zararın birliği ilkesi gereğince gelecek zararların Şimdiden tazmininde tazminatın telafi işlevi gereğince gelecek zarar tutarının peşin sermaye tutarının bulunması gereklidir. Bu ilke sadece haksız fiilden kaynaklanan zararlar bakımından değil, sÖzleŐmeden kaynaklanan zararlar veya benzeri gelecekteki zararlar bakımından da benimsenmelidir.

Zararın birliği ilkesi, zarar görenin zararının tam olarak telafi edilmesine engel olacak biÇimde uygulanmamalıdır. Ülkemizde enflasyonun yüksek olması, faiz oranlarının deđiŐkenliđi gibi nedenlerle zararın peşin sermaye tutarının, gelecek zarar tutarını tam karŐılamaması ihtimali bulunmaktadır. Nitekim Yargıtay'ın gelecekteki zararın peşin sermaye tutarının bulunması için uyguladığı %10 arttırma, %10 azaltma yöntemi enflasyonun ve faizin deđiŐkenliđi göz ardı etmesi nedeniyle zararın tam olarak tazmin edilmemesine veya aşırı tazmin edilmesine yol açabilir. Bu nedenle gelecekteki zararların, Şimdiden tazmini yerine gelecekte gerŐekleŐtiđi zaman tazmin edilmesi yöntemi göz ardı edilmemelidir. Gelecekteki zararların, gelecekte gerŐekleŐtiđi zaman tazmin edilmesi yöntemi mağdurun zararının tam olarak karŐılanmasına ve zarar verenin yüklü tazminatı birden ödemek durumunda bırakmaması bakımından tercih edilebilir.

Diğer yandan mağdurun gelecekteki zararın oluşumunu tam olarak öngörebildiğinin kabul edilmesi, günümüz Őehir hayatının karmaŐıklıđı, zararın tam olarak belirlenmesi için gerekli olan verilerin deđiŐkenliđi düşünöldüğünde çoğu zaman gerŐekçi değildir. Bu nedenle mağdurun gelecekte oluşmasını öngörmesi beklendiği zararların kapsamı mümkün oldukça dar yorumlanmalıdır. Ayrıca gelecekteki zararın oluşmasının öngörölmesinde ölçü olarak mağdurun dikkat ve özen seviyesinin dikkate alınması daha isabetli olur.

Bu maddeye ilişkin hükümet gerekçesinde "...kısmi dava kurumunun amaç dıŐı kullanılmasının önüne geçilmek istenmiŐ" (tir) ifadesine yer verilmiŐtir; bkz. www.tbmm.gov.tr (10.08.2012). Kısmi dava yasağına ilişkin bu hüküm, 01.04.2015 tarihli ve 6644 sayılı Yasa'nın 4. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıŐtır.

Kaynakça

- Abraham Kenneth S., *The Forms and Functions of Tort Law*, 5.Bası, Foundation Press, New York 2017.
- Akçay Ergin, *Türk Borçlar Kanunu'na Göre Zamanaşımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009.
- Antalya O. Gökhan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.2, Legal Yayınevi, İstanbul 2017.
- Ayan Mehmet, *Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)*, 10. Baskı, Mimoza Yayınevi, Konya 2015.
- Aybay Aydın, *Borçlar Hukuku Dersleri*, 14.Bası, Filiz Kitapevi, İstanbul 2016.
- Aydın Tülay, "Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 12.12.2002 Tarihli Kararının İncelenmesi", *İÜHF Mecmuası*, İstanbul 2006, C.64, Sa.2, s.327-342.
- Başpınar Veysel/Altunkaya Mehmet, "Depremden Doğan Zararların Tazmininde Zamanaşımının Başlaması ve Süresi", *AÜHF Dergisi*, Ankara 2008, C.57, Sa.1, s.95-131.
- BK/Roland Brehm, *Berner Kommentar, Obligationenrecht*, 4. Bası, Stämpfli Verlag, Berne 2013.
- BSK/Robert K. Däppen, *Basler Kommentar, Obligationenrecht 1*, 3. Bası, Helbing Lichtenhahn, Basel 2003.
- Bilgili Fatih/Demirkapı Ertan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 8.Bası, Dora Yayınevi, Bursa 2016.
- Booth Dan, "The One Satisfaction Rule: A New Approach to Curbing Copyright Trolls", *Landslide (ABA Publication)*, Chicago 2015, C.7, Sa.3, s.22-28.
- Büyüksağış Erdem, *Maddi Zarar Kavramı*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007.
- Çağlayan Aksoy Pınar, *Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları Çerçevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2016.
- Çakırca Seda İrem, *Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Zararı (Bir Kazanç Kaybı Zararı Türü)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.
- Çelik Ahmet Çelik, "Sürekli İş Göremezlik Oranında Her Artış Yeni Bir Olgu, Yeni Bir Dava Konusudur"; bkz. https://www.tazminathukuku.com/dosyalar/530_maluliyet-artistinin-yeni-dava-konusu-olmasi.pdf (erişim tarihi: 31.03.2018).
- Çelik Ahmet Çelik, "Trafik Kazalarında Sorumluluk ve Zamanaşımı", <http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/trafik-kazalarinda-sorumluluk-ve-zamanasimi.htm> (erişim tarihi: 31.03.2018).
- Develioğlu H. Murat, *Haksız Fiilden Doğan Tazminat Taleplerinin Tabi Olduğu Bir Yıllık Zamanaşımı Süresinin Başlangıç Anı*, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C.2, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2010, s.787-821.
- Dobbs Dan B., *Law of Remedies*, 2.Bası, West Publishing Co., ABD 1993.
- Doğangün Temel, "Haksız Fiillerde Zamanaşımı Süreleri ve Bu Sürelerin Başlangıcı (BK. m. 60)", *Yargıtay Dergisi*, Ankara 1992, C.18, Sa.1-2, 188-219.
- Erdem Mehmet, *Özel Hukukta Zamanaşımı*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2012.
- Erdil Engin, *Haksız Rekabet Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012.

- Eren Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 22.Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara 2017.
- Fischer James M., *Understanding Remedies*, Matthew Bender & Co, ABD 1999.
- Gül İbrahim, *ABD ve Türk Hukukunda Medeni Ceza*, Ankara 2015.
- Gürpınar Bünyamin/Oruç Murat, "Haksız Rekabette Maddi Tazminatın Hesaplanmasında Yeni Yaklaşımlar", *Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu*, 28-29 Mayıs 2009, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, s.61-95; <http://hukuk.gazi.edu.tr/posts/view/title/sorumluluk-ve-tazminat-hukuku-sempozyumu-17418?siteUri=hukuk> (erişim tarihi: 31.03.2018).
- Hatemi/Gökyayla, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2015.
- Havutçu Ayşe, "Haksız Fiil Sorumluluğunda Zamanaşımı Sürelerinin Başlangıcı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Ankara 2010, C.12, Özel Sayı, s.579-605.
- Honsell Heinrich/Isenring Bernhard/Kessler Martin A., *Schweizerisches Haftpflichtrecht*, Schulthess Verlag, Zürich 2013.
- İnan Ali Naim/Yücel Özge, *İnan Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 4.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014.
- İyimaya Ahmet, "Tazminatın Çokluğu Sorunu (Yahut Normatif Tazminattan Keyfi Tazminata Doğru)", *TBB Dergisi*, Ankara 1990, Sa.2, s.180-211.
- Karacabey Ö. Faruk, "Haksız Fiillerde Zamanaşımı (BK. m.60)", *Yargıtay Dergisi*, Ankara 1978, C.4, Sa.4, 477-502.
- Karakılıç Hasan, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Ders Notları*, On iki Levha Yayınları, İstanbul 2016.
- Kayıhan Şaban, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 5.Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara 2016.
- Kılıçoğlu Ahmet M., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 21.Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2017. Anılış "Kılıçoğlu A."
- Kılıçoğlu Kumru, *Yansima Yoluyla Zarar*, Turhan Kitapevi, Ankara 2012.
- Kionka Edward J., *Torts in a Nutshell*, 3.Bası, West Group, ABD 1999.
- Koller Alfred, *OR AT, Schweizerisches Obligationenrecht Allgemeiner Teil*, Stämpfli Verlag, Berne 2009.
- Leemann Matthias, *Die Rente als Art des Schadenersatzes im Haftpflichtrecht*, Dissertation, Schulthess, Zürich 2002.
- MüKoBGB/Helmut Grothe, *Münchener Kommentar zum BGB*, 7. Bası, Münih 2015.
- Nart Serdar, "Haksız Fiillerde Zamanaşımına İlişkin Hükümün Değerlendirilmesi (TBK. md.72)", 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu (3-4 Haziran 2011), *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, İstanbul 2012, s.215-237.
- Nomer Ertan N. Füsün, *Haksız Rekabet Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.
- Nomer Haluk N., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 15.Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2017.

- Oğuzman M. Kemal/Öz M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.2, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017.
- Panier Alexander, Grundsatz der Schadenseinheit, Peter Lang, Frankfurt 2009.
- Peters Frank, "Die Kenntnis vom Schaden als Verjährungsvoraussetzung bei § 852 I BGB", JuristenZeitung (JZ), Tübingen 1983, Sayı:4, s.121-125.
- Reisoğlu Sefa, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 25.Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.
- Savaş Fatma Burcu, "Haksız Fiil Tazminatının Tabi Olduğu Zamanaşımı Süresinin İşlemeye Başlama Anı", *TBB Dergisi*, Ankara 2008, Sa.74, 121-148.
- Seiler Philippe, Die Verjährung von Schadenersatzforderungen aus Positiver Vertragsverletzung, Dissertation, St. Gallen 2011.
- Sungurbey İsmet, Medeni Hukuk Sorunları. C.1., İstanbul Üniversitesi Yayınları No. 1884; Hukuk Fakültesi Yayınları No. 419, İstanbul 1973.
- Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7.Bası, İstanbul 1993.
- Tutumlu Mehmet Akif, Türk Borçlar Hukukunda Zamanaşımı ve Uygulaması, 4.Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2008.
- Yılmaz Halil, "İhtirazı Kayıt İradesinin Açıklanması (İhtirazı Kayıt İleri Sürme Hakkının Kullanılması)", *TBB Dergisi*, Ankara 2006, Sa.66, s. 307-329.
- Yılmaz Halil, "İş Hukukunda İhtirazı Kayıt/Kayıtsızlık Problemi", *Çimento İşveren Dergisi*, İstanbul 2009, C.23, Sa.4, s.4-19.
- Zevkliler Aydın/Ertaş Şeref/Havutçu Ayşe/Aydoğdu Murat/Cumalıoğlu Emre, Borçlar Hukuku Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkileri, 2.Bası, Barış Yayınları, İzmir 2013.
- Wheatley Benton T./McCreight Tracy, "Joint and Several Contractual Liability and Settlement Credits: A Look At The "One Satisfaction Rule" In Texas", s.1-39; bkz. https://www.munsch.com/portalresource/lookup/wosid/cp-base-43304/overrideFile.name=/wheatley_2017_01-27_one_satisfaction_paper.pdf (erişim tarihi: 31.03.2018).
- Zimmermann Reinhard / Kleinschmidt Jens, "Verjährung: Grundgedanken und Besonderheiten bei Ansprüchen auf Schadensersatz", Tradition mit Weitsicht Festschrift für Eugen Bucher zum 80. Geburtstag, Stämpfli Verlag, Berne 2009, s. 861-888.

